

19. 07. 2018 Delo

Stran/Termin: 14

Naslov: Moderni arhivarji potrebujejo renesančno vsestranskost Naklada: 35.475,00

Avtor: J K S

Površina/Trajanje: 744,07

Rubrika/Oddaja: ZNANOST

Žanr: POROČILO

Gesla: ALMA MATER EUROPAEA, ALMA MATER, EVROPSKI CENTER, MARIBOR

Moderni arhivarji potrebujejo renesančno vsestranskost

Dr. Peter Pavel Klasinc *Strokovnjak napoveduje skorajšnji doktorski študij arhivistike – Zaradi digitalizacije se količina papirja ne zmanjšuje*

Ko je dr. Peter Pavel Klasinc vpisal študij zgodovine in umetnostne zgodovine na ljubljanski univerzi, si ni mislil, da bo končal v arhivistiki. FOTO JOŽE SUHADOLNIK

Verjetno le malo Slovencev ve, da deluje v Trstu Mednarodni inštitut arhivskih znanosti, ki ga od ustanovitve vodi Slovenec, dr. Peter Pavel Klasinc, s katerim smo se pogovarjali o aktualnih vprašanih arhivistike. V javnosti se večje zanimanje za arhive in arhivistiko pojavi predvsem ob njihovi uporabi za razkrivanje politične zgodovine. Seveda pa je vloga arhivistike neprimerno širša in še nikoli ni bila bolj zapletena kot danes, ko prevladujejo digitalna gradiva.

JASNA KONTLER SALAMON

Takšne razmere zahtevajo pospešen razvoj izobraževanja arhivistov in tega se je dr. Klasinc lotil med prvimi. Ne le v Sloveniji, temveč v širšem evropskem prostoru. Ta prizadevanja še nadaljuje in upa, da bo kmalu dosegel glavni cilj, to je celovit študij arhivistike. Zdaj manjka samo še doktorski študij, ki pa je že v postopku akreditacije in bo, upa sogovornik, morda ujel še letošnjo jesen.

Pri velikopoteznih načrtih Klasinca ne ovira, da je sam že več kot desetletje upokojen, saj je nedavno dopolnil 72 let. Prepričan je, da tudi v znanosti, v arhivistiki pa še prav posebno, velja latinski rek *Non venti ante suos prudentia nobilis annos* – plemen-

nita modrost ne pride pred svojimi leti.

Sogovornik pravi, da se je v arhivistiko usmeril predvsem zaradi svojega očeta: »Odraščal sem v Mariboru, kjer je oče, profesor grščine, latinščine in klasične zgodovine, delal na klasični gimnaziji. Leta 1952 je kot vernik moral prenehati učiti, so mu pa ponudili službo v ptujskem arhivu. Tam so, ravno ko sem maturiral, razpisali štipendijo, dobil sem jo, ko sem se vpisal na študij zgodovine in umetnostne zgodovine na ljubljanski univerzi. Vendar takrat še nisem mislil, da bom za vse življenje pristal v arhivistiki, še manj pa sem načrtoval, da bom diplomiral profesorja zgodovine in umetnostne zgodovine nadgradil z doktoratom iz humanistike s področja informacijskih znanosti.«

Dozgodnja pot do samostojnega študija

Danes se lahko vprašamo, kako je mogoče, da arhivistike vse do tega desetletja pri nas ni bilo mogoče študirati. »Arhivarji so bili in so še vedno večinoma zgodovinarji, geografi, pravniki, med njimi so še mnogi drugi profili, vsi pa so si znanje o urejanju arhivov pridobili ob delu. Prav to me je že pred dvajsetimi, mogoče celo 25 leti napeljal k prepričanju, da tudi arhivarji nujno potrebujemo svojo izobrazbo, če hočemo slediti potrebam časa,« je razložil Klasinc, ki je bil ob koncu prejšnje države predsednik Zveze arhivskih delavcev Jugoslavije.

A je trajalo še kar nekaj časa, da je nastal prvi tovrstni študij, so pa zato pri mariborski univerzi ustanovili center za strokovno

tehniška vprašanja arhivistike, ta je prerasel v Mednarodni inštitut arhivskih znanosti, ki deluje na Državnem arhivu v Trstu pod pokroviteljstvom italijanskega ministrstva za kulturo. Klasinc: »V Sloveniji ni bilo pravega navdušenja za kaj takega. Ima pa inštitut na Univerzi v Mariboru pravni sedež, ker nam to olajša organizacijo različnih aktivnosti, med katerimi so vsakoletna znanstvena konferenca, izdajanje publikacije *Atlanti* in arhivska šola, ki poteka v Trstu v času konference.«

»Predstave o arhivarjih, zakopanih v goro papirja, čemur arhivarji pravimo arhivsko dokumentarno gradivo, ne zdržijo več, čeprav morajo delati tudi to.«

Priprave na ustanovitev prvega študija arhivistike so bile najprej precej manj uspešne. »Na začetku 90. let, ko sem sam zapustil mesto direktorja Pokrajinskega arhiva v Mariboru in postal podžupan za družbene dejavnosti, nam je dobro

kazalo na mariborski pedagoški fakulteti, a se potem ni izšlo. Nič bolje ni bilo na ljubljanski filozofski fakulteti, čeprav je tam že bil oddelek knjižničarstva in muzejstva in bi arhivistika tja sodila. Neuspešni smo bili tudi na zagrebški filozofski fakulteti, s katero smo sicer dobro sodelovali, navsezadnje sem sam 1992. tam doktoriral. Ponujenega študija arhivistike prav tako niso sprejeli na tržaški univerzi, na primorski univerzi, na filozofskih fakultetah v Zadru in Tuzli. Končno je bil decembra 2012 akreditiran študij arhivistike in dokumentologije na zasebni visokošolski ustanovi Alma mater Europaea – Evropski center Maribor,« je dolgo pot do študija arhivistike strnil Klasinc.

Vse bolj kompleksno delo arhivarja

Na vprašanje, kaj je bila glavna zavora zamisli, Klasinc odgovarja z ugotovitvijo sodelavca Miroslava Novaka, da se nova arhivska znanost ni znala pravilno vključiti med obstoječe znanosti. »Dolgo je veljalo prepričanje, da je lahko arhivar kdorkoli s humanistično izobrazbo, ki se priuči ob delu. Toda to je za silo zdržalo le, dokler je obstajalo samo klasično arhivsko gradivo. Danes, ko večina arhivov arhivira elektronsko in ko je vse večji del gradiva v elektronski obliki, pa potrebujemo strokovnjake z znanjem, potrebnim za delo z vsemi vrstami arhivskega gradiva. Leta 2013 smo vpisali prve študente na magistrski študij arhivistike in dokumentologije, čez nekaj let pa smo spoznali, da potrebujemo tudi arhiviste s prvo stopnjo tovrstnega študija, ki bi delali pri ustvarjalcih

arhivskega gradiva. Pri tem nas ovira zakonodaja, ki še vedno dopušča, da se tam zaposlujejo tudi srednješolski diplomanti.«

Doslej je novi magistrski študij arhivistike in dokumentologije končalo približno 30 diplomantov, čez nekaj let se jim bodo pridružili še prvostopenjski – prvi vpis je bil lani. Dr. Klasinc pričakuje, da bo med študenti vse več tujcev, zato načrtujejo tudi prvostopenjski študij v angleščini. Najbližji katedri študija arhivistike sta namreč v ne ravno bližnji Bukarešti in Moskvi.

Morda bo koga k študiju arhivistike pritegnilo tudi dejstvo, da morajo imeti današnji arhivisti, če hočejo biti uspešni pri svojem delu, kopicu talentov: poleg znanja jezikov in široke humanistične razgledanosti morajo imeti še veščine, ki omogočajo uspešno elektronsko arhiviranje. Skratka, dobri arhivarji morajo biti skoraj renesančne osebnosti.

»Res je, da se hitro vidi, kdo je primeren za delo arhivarja. Zase vem, da svojega dela najprej ne bi mogel opravljati, če se ne bi znal sporazumevati v kar nekaj jezikih, med njimi v latinščini. V drugi polovici moje karriere pa je postalo enako pomembno računalniško znanje in imel sem srečo, da sem se dobro znašel tudi v digitalnem svetu. Predstave o

arhivarjih, zakopanih v goro papirja, čemur arhivarji pravimo arhivsko dokumentarno gradivo, ne zdržijo več, čeprav morajo delati tudi to.«

Ljudje še vedno najbolj zaupajo papirju

Sogovornik nas je presenetil s podatkom, da se kljub vsesplošni digitalizaciji ne zmanjšuje količina papirja, ki postane arhivsko gradivo. To med drugim dokazuje, da pri pomembnih dokumentih ljudje še vedno bolj zaupajo papirni dokumentaciji. Problem pa je že nastal pri ohranjanju osebnih arhivov pomembnih osebnosti, saj so nekdanja pisma in dnevnike zamenjali računalniški diski. Imamo sicer predpise o obveznem hranjenju tovrstnega gradiva, a za to bo treba narediti še kaj več. To pa je tudi dodatna naloga izobraženih arhivarjev. »V Sloveniji poteka projekt, financiran z evropskimi sredstvi, s katerim naj bi postavili sisteme za hranjenje elektronskih gradiv, pomembnih za nacionalno znanost in kulturo. Vse pogosteje se gradiva zbirajo pred iztekom zakonsko predpisanih 30 let, saj se sicer lahko zgodi, da takrat teh gradiv ne bo več.«

Klasinc opozarja še, da je storjene napake v arhivistiki težko ali celo nemogoče popraviti. »Prevlada digitalnega arhivskega gradiva sama po sebi ni težava, težava je samo, če se tega ne znamo prav lotiti.« Kot pravi, so v tovrstni uspešnosti velike razlike med državami, in Slovenija je lahko med uspešnejšimi. Pri tem bodo gotovo imeli pomembno vlogo tisti mladi izobraženi ljudje, ki bodo pridobili ponujeno izobrazbo.